

UOT 342.18

DOI 10.30546/JIECM.2025.1.053

BİZNES SFERASINDA KİÇİK SAHİBKARLIQ SUBYEKTLƏRİNİN İNKİŞAF PERSPEKTİVLƏRİ

Cavid Məcid oğlu Cəfərov, Məhərrəm Cəlal oğlu Hüseynov

Azərbaycan Texnologiya Universiteti
Gəncə şəh., Ş.İ.Xətai pr., 103
cavidcafarov56@gmail.com

Xülasə: Ölkəmizdə kiçik biznesin uzunmüddətli inkişafı üçün dövlət dəstəyi, həm yerli, həm də xarici investisiyaların cəlb edilməsi, yenilik; kiçik və orta sahibkarlar üçün gəlir vergisi dərəcələrinin aşağı salınması. zəruridir: Həmçinin bürokratiyanın kiçik biznesə təsirini minimuma endirmək, qeydiyyat prosedurunun mümkün qədər sadələşdirmək, tənzimləyici orqanların və yoxlamaların sayını azaltmaq, lisenziyalı fəaliyyət növlərinin və məhsulların sayının azaldılması prosesini davam etdirmək lazımdır. Belə ki, hazırda kiçik və orta biznesin inkişafına mane olan bir sıra problemlər var, ona görə də gələcəkdə dövlət dəstəyinin maliyyə resurslarını artırmaq, vergi dərəcəsini aşağı salmaq, investorları cəlb etmək və öz biznesini yaratmaq motivasiyasını artırmaq lazımdır.

Açar sözlər: kiçik və orta biznes, inkişaf perspektivləri, yeni şərtlər, innovasiya, vergitutma, sahibkarlıq, dövlət dəstəyi, investisiya.

Giriş: Son iyirmi ildə Azərbaycan Respublikasında iqtisadiyyatın yeni sektoru - kiçik və orta müəssisələr yaradılmışdır. Bu günə kimi onun milli iqtisadiyyatda rolu və əhəmiyyəti xeyli artmışdır. Bəzi göstəricilərə görə ölkəmizdə sahibkarlıq Avropa İttifaqı ölkələri və ABŞ ilə müqayisə oluna biləcək səviyyəyə çatıb. Aİ-nin KOBİ İllik Hesabatına əsasən, KOBİ-lər Aİ-yə üzv dövlətlərin iqtisadiyyatının onurğa sütunu olaraq qalır [1].

Əgər ümumilikdə 21 milyona yaxın müəssisə varsa, onların 99%-dən çoxu kiçik və orta sahibkarlıq, yəni 250-dən az işçisi olan müəssisələrdir. KOM sektorunda böyük əksəriyyəti - 92,1%-i 10 nəfərdən az işçisi olan mikro müəssisələrdir [2].

Mövzunun aktuallığı. Tədqiqatın aktuallığı onunla müəyyən edilir ki, bazar transformasiyası yolunu tutmuş müasir Azərbaycanda iqtisadiyyatın bu xüsusi sektorunun potensialı sistemli böhranın nəticələrini yumşaltmaq və keçid üçün katalizator rolunu oynayır. proseslər, hələ istifadə olunmayıb. Dünya təcrübəsi göstərir ki, kiçik biznes bazar konyukturasının dəyişməsinə çevik reaksiya vermək, potensial işsizlərin böyük kütləsini mənimsəmək, cəmiyyətin sosial cəhətdən həssas təbəqələrini işlə təmin etmək, iri müəssisələr tərəfindən istifadə olunmayan avadanlıqları istehsal prosesinə cəlb etmək, büdcə gəlirlərinin sabit və əhəmiyyətli mənbəyidir.

Ölkədə istehsalın təmərküzləşməsi, müəssisələrin konsolidasiyası və idarəetmənin mərkəzləşdirilməsi prosesləri baş verdi, nəticədə iqtisadiyyatımız dünyada ən mərkəzləşdirilmiş və inhisarlaşmış iqtisadiyyatlardan birinə çevrildi. İqtisadiyyatda dövlət inhisarçılığı uzunmüddətli elmi-texniki durğunluğun, sənayemizin bir çoxunun elmi-texniki yeniliklərə həssas olmamasının, istehsalçıların sosial asılılığının və laqeydliyinin əsas səbəblərindən biri, kiçik müəssisələrin inkişafı yolunda əsas maneə idi.

Hələ indi də ölkədə kiçik müəssisələrə dövlət dəstəyi mexanizmi - bazar iqtisadiyyatının bu ən riskli sahəsi hələ formalaşmayıb, kiçik sahibkarlarla dövlətin maraqlarını birləşdirən sistem yoxdur. İnkişaf etmiş ölkələrdə mövcud olan kredit, maliyyə, vergi, investisiya, texnoloji, informasiya, kadr və digər dövlət dəstəyi Azərbaycanda hələ də son dərəcə qeyri-kafi istifadə olunur. Nəticədə iqtisadi fəaliyyətə cəlb olunma ləngiyir.

Beləliklə, problemin aktuallığı və elmi əsaslandırılmış tövsiyələrə praktikanın ehtiyacı dissertasiya tədqiqatının mövzusunun seçilməsini, məqsəd və vəzifələrinin qoyulmasını müəyyənləşdirdi.

Tədqiqatın məqsədi. Azərbaycanda kiçik biznesin və sahibkarlığın inkişafına mane olan əsas tendensiyaları və amilləri müəyyən etmək, habelə bu inkişafa dövlət dəstəyinin metod və formalarını hazırlamaqdır.

Məqsəd aşağıdakı vəzifələrin formalaşdırılması və həllini müəyyənləşdirdi:

- inkişaf etmiş bazar iqtisadiyyatı olan ölkələrdə kiçik və orta sahibkarlığın formalaşması prosesini və mövcud vəziyyətini araşdırmaq;

- sənayeləşmiş ölkələrdə, eləcə də Azərbaycanda kiçik biznesə dövlət dəstəyinin mövcud sistemlərini təhlil etmək;

- kiçik və orta sahibkarlığa dövlət dəstəyinin təhlilinə əsaslanaraq və inkişaf etmiş ölkələrin təcrübəsindən istifadə edərək, kiçik biznesin uğurlu inkişafına töhfə verən dövlət dəstəyi üsullarını inkişaf etdirmək.

Tədqiqat obyektı. Azərbaycanda kiçik biznes və sahibkarlıq, onların dövlət dəstəyinin təsisatları və mexanizmləri, xüsusiyyətləri və inkişaf amilləridir. Tədqiqatın predmeti, əlavə olaraq, institutların təkmilləşdirilməsi və inkişafı üçün mümkün istiqamətlər, eləcə də gələcəkdə kiçik biznesə dövlət dəstəyi mexanizmləridir.

Tədqiqat metodları Tədqiqatın əsasını yerli və xarici iqtisadçı-alimlərin bu sahədə apardıqları tədqiqatlar, Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin Fərman və sərəncamları, Dövlət Statistika Komitəsinin, Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin materialları təşkil edir.

Tədqiqat işinin metodoloji əsasını aşağıdakılar təşkil edir: ümumi elmi metodologiya (sistemli, kompleks, məntiqi, struktur-funksional yanaşmalar); iqtisadi və statistik təhlil üsulları (müqayisəli, qruplaşdırma və s.), makroiqtisadi təhlil və s.

MATERİALLAR VƏ MÜZAKİRƏLƏR

Kiçik və orta bizneslə bağlı problemlərin ciddiliyinə baxmayaraq, gələcək inkişaf perspektivləri var. İlk növbədə aşağıdakı problemləri həll etmək lazımdır:

- bürokratiyanın kiçik biznesə təsirini minimuma endirmək;

- qeydiyyat prosedurunun mümkün qədər sadə etmək;

- tənzimləyici orqanların və yoxlamaların sayını azaltmaq;

- lisenziyalı fəaliyyət növlərinin və məhsulların sayının azaldılması prosesinin davam etdirilməsi.

Yaxın gələcəkdə İT texnologiyaları, ticarət və bütün növ iqtisadi layihələr ən fəal şəkildə inkişaf edəcəkdir. İT bazarına gəlincə, onun genişlənməsi və təkmilləşdirilməsi qanunauyğunluqdur. Mütəxəssislərin dediyi kimi, bazar hələ də doymaqdan çox uzaqdır və istifadəçi daim daha çox tələb edir. Bu, İnternetə çıxışa da aiddir (minlərlə yaşayış məntəqəsi buna ehtiyac duyur və yalnız Ümumdünya İnternetə qoşulmaq imkanı əldə etmək üçün yaxşı pul ödəməyə hazırdır).[1].

Getdikcə daha çox müəssisə və fərdi istifadəçilər xərcləri azaltmaq və bizneslərini genişləndirmək üçün tezliklə bu müasir texnologiyalara müraciət edəcəklər.

Kiçik biznesin əsas xüsusiyyəti onun iştirakçılarının çevikliyidir. Daim dəyişən bazarda və buna görə də dəyişən şərtlərdə kiçik müəssisələr özləri üçün minimum itki ilə mümkün qədər tez yeni şəraitə uyğunlaşmalıdırlar.

Kiçik müəssisələr hər bir işçinin yüksək marağı ilə xarakterizə olunur, çünki müəssisənin səmərəliliyi onun ayrı-ayrı üzvlərinin fəaliyyəti ilə birbaşa bağlıdır.

Kiçik müəssisələr yeni iş yerləri yaradır və bununla da ölkədə işsizliyi azaldır. Ona görə də dövlət kiçik biznesin dəstəklənməsində və inkişaf etdirilməsində maraqlıdır.

Kiçik biznesə dövlət dəstəyi proqramları olduqca müxtəlifdir.

Sahibkarlığa dövlət dəstəyinin əsas istiqamətləri bunlardır:

- qrantlar;
- subsidiyalar;

- biznes inkubatorların yaradılması;
- zəmanət və digər vəsait növləri.

Kiçik biznesin rolundan danışarkən qeyd etmək lazımdır ki, kiçik müəssisələr iqtisadiyyatın ikinci dərəcəli sahəsidir. Kiçik biznes iqtisadi struktura, rəqabət mühitinə və sosial əmək bölgüsünə məhdud şəkildə daxil edilir. Üstəlik, müasir dinamik həyatda onun rolu durmadan artır. İnkişaf etmiş ölkələrin təcrübəsinin göstərdiyi kimi, əgər əvvəllər kiçik müəssisələr çoxlarının öz bizneslərini açmaq istəyi nəticəsində yaradılırdısa, hazırda kiçik müəssisələrin yaradılması təşəbbüsü çox vaxt iri şirkətlər tərəfindən həyata keçirilir və bu şirkətlər onlara müəyyən işləri həvalə edirlər. istehsal növləri və ya bazarla sıx əlaqələrin qurulması. Bəzi kiçik və orta müəssisələr müqavilə və subpodrat sistemləri, franşayzinq sistemi vasitəsilə iri istehsal komplekslərinə daxil edilir, iri şirkətlər isə kiçik firmaların müştəriləri, sonuncular isə iri şirkətlərin təchizatçılarıdır.

Hazırda kiçik müəssisələr ticarət sektoruna çox diqqət yetirirlər. Müəssisələrin demək olar ki, dördü biri (kiçik müəssisələrin 24 faizi) bu sahəyə aiddir. Daşınmaz əmlak alqı-satqısı, kirayə və xidmətlərlə bağlı kiçik bizneslər (21%) da əhəmiyyətli inkişafdadır. Kiçik müəssisələrin 14%-i tikintidə cəmləşib. Mədənin payı cəmi 1%, elektrik enerjisi, qaz və suyun istehsalı və paylanması? 2%. Ümumilikdə digər fəaliyyət növləri ilə məşğul olan kiçik müəssisələrin xüsusi çəkisi cəmi 38 faiz təşkil edib.

Kiçik biznesin inkişafına bir sıra amillər mane olur [3, 4]:

Birincisi, bunlar müəssisənin qeydiyyatı, lisenziyaların alınması, bank hesablarının açılması, arayışların toplanması və digər inzibati maneələrlə bağlı sırf texniki problemlərdir.

İkincisi, kiçik biznesin normal inkişafına zəif maddi-texniki baza mane olur: binaların, avadanlıqların, müasir texnologiyaların, ixtisaslı kadrların, hüquqi təminatın, etibarlı məlumatların olmaması və ya yolverilməzliyi, kiçik biznesin dəstəklənməsi proqramlarında dövlətin iştirakı.

Üçüncüsü, gəlirlərin və kapitalın leqallaşdırılması, vergidən yayınma, ikili mühasibat uçotu ilə bağlı maliyyə problemləri kiçik sahibkarlığa ciddi təsir edir.

Dördüncüsü, bu, biznesin inkişafı və kapital dövriyyəsinə xidmət üçün kreditlərin alınması problemidir. Vergi siyasətinin sahibkarlığın maliyyə dəstəyində böyük rol oynayacağı gözlənilir. Vergi sistemi müəssisələrin texniki səviyyəsinin yüksəldilməsinə, istehlak bazarının doymasına, təkrar ehtiyatlardan istifadə edən sənaye sahələrinin inkişafına təkan verməlidir və bununla da ətraf mühitin yaxşılaşdırılmasına töhfə verməlidir. Zəngin əmək ehtiyatlarına malik regionlarda azad əməyi özünə cəlb edən sahibkarlığın inkişafının vergi güzəştləri ilə stimullaşdırılması məqsədəuyğundur.

Ölkədə istehsal sahibkarlığı təsərrüfat mexanizminin əsasına çevrilməyə qədər, dövlət istehsal mühitinin formalaşdırılması üçün bütün iqtisadi, hüquqi, sosial, təşkilati-taktiki tədbirləri özündə əks etdirən investisiya cəlbədiçi şərait yaratmayınca, kiçik sahibkarlıq fəaliyyətini dayandırmayacaq. öz potensialını tam reallaşdırma bilən və ya birtərəfli, əsasən yalnız ticarət və sahibkarlıq fəaliyyəti formasında inkişaf edəcək.

Kiçik biznes və ya kiçik sahibkarlıq, kütləvi saylarına görə ölkənin sosial-iqtisadi və qismən siyasi inkişaf səviyyəsini müəyyən edən kiçik sahibkarların ən böyük təbəqəsini təmsil edir. Həyat səviyyəsinə və sosial vəziyyətinə görə onlar əhalinin əksəriyyətinə aiddir, eyni zamanda geniş çeşiddə mal və xidmətlərin həm birbaşa istehsalçısı, həm də istehlakçısıdır. Kiçik biznes sektoru əsasən yerli bazarlarda fəaliyyət göstərən və mal və xidmətlərin kütləvi istehlakı ilə birbaşa əlaqəli olan ən geniş müəssisələr şəbəkəsini təşkil edir. Kiçik müəssisələrin kiçik ölçüsü, texnoloji, istehsal və idarəetmə çevikliyi ilə birlikdə bu, onlara dəyişən bazar şərtlərinə həssas və vaxtında reaksiya verməyə imkan verir.

Kiçik biznes sektoru hər hansı inkişaf etmiş iqtisadi sistemin ayrılmaz, obyektiv zəruri elementidir, onsuz iqtisadiyyat və bütövlükdə cəmiyyət normal mövcud ola və inkişaf edə bilməz. Baxmayaraq ki, hər hansı inkişaf etmiş dövlətin "siması" iri korporasiyalardan ibarətdir və güclü iqtisadi qüvvənin – iri kapitalın olması? əsasən elmi-texniki və istehsal potensialının səviyyəsini müəyyən edir, bazar iqtisadi sistemi olan ölkələrdə həyatın əsl əsasını biznes həyatının ən geniş yayılmış, dinamik və çevik forması kimi kiçik müəssisələr təşkil edir; Məhz kiçik biznes sektorunda

milli resursların əsas hissəsi yaradılır və dövrüyyəyə buraxılır ki, bu da orta və böyük biznes üçün zəmindir.

Yüksək uyğunlaşma qabiliyyəti və ölkənin daxili bazarının demək olar ki, bütün sahələrinin kütləvi şəkildə əhatə olunması iqtisadi inkişafın davamlılığını təmin edir və siyasi ab-havanın sabitliyinə töhfə verir.

İqtisadiyyatı inkişaf etmiş ölkələrdə kiçik və orta biznesin uğurlu inkişafının səbəblərindən biri də iri istehsalın kiçik istehsala qarşı olmamasıdır. İnkişaf etmiş ölkələrdə iri və kiçik müəssisələr arasında kooperasiya prinsipi becərilir və böyük birliklər orada kiçik biznesi sıxışdırmır, əksinə, bir-birini tamamlayır.

Nəticə. Tədqiqat nəticəsində aydın olur ki, yaxın gələcəkdə ölkə sahibkarlığına dövlət dəstəyi sahəsində yeni tendensiya mühəndislik mərkəzlərinə dəstək olacaq. Hazırda İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin nümayəndələri bu istiqamətdə fəal iş aparırlar.

Belə ki, hazırda ölkəmizdə kiçik və orta sahibkarlığın inkişafına mane olan bir sıra problemlər mövcuddur. Dövlət bu məsələ ilə bağlı kompleks tədbirlər görür, lakin onlar kiçik və orta biznesi iqtisadi cəhətdən inkişaf etmiş ölkələrdə təmsil olunan səviyyəyə çatdırmaq üçün kifayət etmir. Ona görə də gələcəkdə dövlət dəstəyinin maliyyə resurslarını artırmaq, vergi dərəcəsini aşağı salmaq, investorları cəlb etmək, öz biznesini yaratmaq üçün motivasiyanı artırmaq lazımdır.

İqtisadi cəhətdən inkişaf etmiş ölkələrdə müəssisələrin ümumi sayının 80-93%-i kiçik biznes sahəsində fəaliyyət göstərir, iqtisadi fəal əhalinin 5070%-ə qədəri bu sektorda cəmləşib, ümumi daxili məhsulun təxminən yarısı istehsal olunur. Məhz yeni bazar boşluqlarını fəal şəkildə araşdıran kiçik müəssisələrdir, onlar istehlakçılara maksimum yaxınlıq, onların istəklərinə çevik və tez cavab vermək, bazar şəraitindəki dəyişikliklərə uyğunlaşmaq qabiliyyəti ilə seçilir. Kiçik biznes sahibkarlıq fəaliyyətinin ən dinamik formasıdır, burada yenidən təşkili, yeni müəssisələrin yaradılması, səmərəsiz müəssisələrin ölümü prosesləri daim və fəal şəkildə gedir.

Kiçik biznes sektorunun böyük sosial-iqtisadi əhəmiyyətini nəzərə alaraq, inkişaf etmiş və sürətlə inkişaf edən ölkələrin hökumətləri sosial-iqtisadi siyasətlərini formalaşdırarkən əhalinin böyük əksəriyyətinin maraqlarını təmin edən kiçik biznesin dəstəklənməsi məsələlərinə xüsusi diqqət yetirirlər. həyati şəkildə bağlıdırlar. Kiçik biznes sahəsində səmərəli dövlət siyasəti mütərəqqi sosial-iqtisadi transformasiyaların və bütövlükdə cəmiyyətin demokratikləşməsinin əsasını təşkil edir.

Azərbaycanda kiçik biznes müstəqil sosial-iqtisadi fenomen kimi çətin şəraitdə və müəyyən siyasi mühitdə inkişaf edərək 10 ilə yaxındır ki, mövcuddur. Azərbaycanda kiçik müəssisələrin yaşaması və inkişafı probleminin kəskinləşməsi obyektiv xarici şəraitin təsiri ilə bağlıdır (ölkədə böhranlı iqtisadi vəziyyət, inkişaf etməmiş qanunvericilik, kiçik müəssisələrə dövlət dəstəyi sisteminin təkmlil olmaması, maliyyə və əmtəə iqtisadiyyatının qeyri-sabitliyi). bazarlar, investisiyaların olmaması və istehsal və maliyyə resurslarına çıxışın məhdudluğu, qarşılıqlı ödənişlərin aparılmaması, cəmiyyətin kriminallaşması və s.) və daxili amillər (kiçik müəssisələrin zəifliyi, onların maliyyə, texniki, kadr, idarəetmə potensialının kifayət qədər olmaması, müəssisələrin rəqabət qabiliyyətinin aşağı olması) məhsullar).

Azərbaycan hələ də ənənəvi sənayelərdə iri maliyyə və sənaye strukturlarını dəstəkləməyə yönəlmiş dövlət-inhisar iqtisadi sistemini saxlayır. Bu iqtisadi sistemdə kiçik müəssisələrə ikinci dərəcəli, tabeli rol verilir. Kiçik biznesin obyektiv olaraq daha az əlverişli vəziyyəti kiçik biznesin iqtisadiyyatda rolunun lazımı səviyyədə qiymətləndirilməməsi ilə daha da ağırlaşır.

Tədqiqatın elmi yeniliyi: Aparılan tədqiqat işinin elmi yenilikləri aşağıdakılardan ibarətdir:

Seçilmiş mövzuya kompleks, sistemli yanaşma kiçik biznesin və sahibkarlığın formalaşması və inkişafının əsas tendensiyalarını müəyyən etməyə imkan verdi. Sənayeləşmiş ölkələrdə, konkret məlumatların və bu inkişafa dövlət dəstəyi mexanizminin təhlili əsasında aşağıdakı nəticələr əldə edilmişdir:

1. Kiçik və orta biznesin inkişafının səkkiz mərhələsi müəyyən edilir və təhlil edilir;
2. Kiçik və orta biznesin struktur və sənaye təhlili aparılıb, bunun nəticəsində kiçik və orta biznesin inkişafını məhdudlaşdıran amillər müəyyən edilib sistemləşdirilib;

3. Kiçik müəssisələrin seçmə tədqiqatları metodologiyasının çatışmazlıqları müəyyən edilmiş və onun təkmilləşdirilməsi üçün tövsiyələr təklif edilmişdir;

4. Kiçik və orta biznesə dövlət dəstəyi konsepsiyası və mexanizminin əsas aspektləri işlənilib hazırlanmış və əsaslandırılmışdır;

5. Kiçik müəssisələr qruplarına dövlət dəstəyinə differensial yanaşmanın obyektiv ehtiyacı əsaslandırılır;

6. İlk dəfə olaraq a kiçik sahibkarlığa dəstək infrastrukturunun və onun əsas elementlərinin rolu və spesifik xüsusiyyətləri tədqiq edilmişdir;

7. Kiçik sahibkarlığa dəstək infrastrukturunun məqsədyönlü təkmilləşdirilməsi istiqamətləri və ehtiyacları əsaslandırılır, gələcəkdə kiçik biznesin səmərəli inkişafına kömək edən infrastrukturun yaradılması üçün tədbirlər təklif edilir.

Tədqiqat işinin tətbiqi əhəmiyyəti. onun nəticələrini və tövsiyələrini Azərbaycanda kiçik biznesin tənzimlənməsi üçün qanunvericilik, normativ hüquqi və metodoloji bazanın təkmilləşdirilməsində tətbiq etmək imkanındadır. Dissertasiya materiallarından dövlət, regional və yerli səviyyədə kiçik biznesə dəstək proqramlarının formalaşdırılmasında, habelə ali təhsildə sosial-iqtisadi fənlərin tədrisində və mütəxəssis hazırlığı sistemində istifadə etmək məqsədəuyğun görünür.

Kiçik və orta sahibkarlığa dövlət dəstəyinin xarici təcrübəsinin təhlili nəticəsində kiçik biznesin səmərəli inkişafı üçün təşkilati və iqtisadi şəraitin yaxşılaşdırılması üçün regionların xüsusiyyətlərini nəzərə alaraq praktiki istifadə üçün tövsiyələr və yanaşmalar hazırlanmışdır.

Tədqiqat işinin iqtisadi səmərəsi. Əsas müddəa və nəticələr kiçik biznes strukturlarının inkişafında nəzəri və praktiki problemlərin gələcək inkişafı üçün istifadə edilə bilər. Dissertasiya materialları ölkə universitetlərində bir sıra iqtisadi fənlərin tədrisində öz tətbiqini tapa bilər.

Yaxın 5-6 ildə kiçik biznes müəssisələrinin belə inkişaf səviyyəsinə nail olmaq tamamilə mümkündür, lakin bunun üçün dövlət kiçik biznes təşkilatları ilə sıx əməkdaşlıq şəraitində məqsədyönlü və səmərəli dövlət siyasəti tələb olunur.

Kiçik biznesə aktiv dövlət dəstəyi sosial gərginliyi minimuma endirəcək, kiçik biznes sektorunda çoxlu yeni yüksək maaşlı iş yerləri yaradacaq və digər sektorlarda işsizliyin artımını kompensasiya edəcək.

Kiçik biznes sahəsində dövlət siyasəti Azərbaycanın milli maraqlarını əks etdirməli və ölkənin inkişafının cari və gələcək mərhələlərinin sosial-iqtisadi məqsədlərinə nail olmağa yönəldilməlidir. Kiçik sahibkarlığa dövlət dəstəyi bu siyasətin həyata keçirilməsi vasitəsidir. “Dövlət dəstəyi” dedikdə kiçik müəssisələrin inkişafı üçün dövlət tərəfindən şüurlu iqtisadi stimullar və hüquqi şərait yaradılmasını başa düşməliyik.

ƏDƏBİYYAT

1. Həsənov H.N., (2016), “Biznesin inkişaf strategiyası”, Bakı, “İqtisad Universiteti”, 636 səh.
2. Əhmədov M., Hüseyn A. İqtisadiyyatın dövlət tənzimlənməsinin əsasları. Bakı, 2011.
3. Радюкова Я. Ю., Смолина Е. Э. Камень раз, камень два. Трансформация естественных монополий в экономике России // Российское предпринимательство. Москва, 2004. №6. С. 64-67.
4. Перевертова Т.А. К вопросу обеспечения конкурентоспособности российских предприятий сахарной промышленности // Экономика. Социология. Право. Москва, 2008. № 8
5. Радюкова Я. Ю. Модернизация государственной политики: усиление регулирования деятельности естественных монополий // Известия Юго-Западного государственного университета. №6 (39). 2011. Ч. 1. С. 145-149.

УДК342.218

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СУБЪЕКТОВ МАЛОГО БИЗНЕСА В БИЗНЕС-СФЕРЕ

Джавид Меджид оглы Джафаров, Магеррам Джалал оглы Гусейнов
Азербайджанский Технологический Университет
г. Гянджа, пр. Ш.И.Хатаи, 103
cavidcafarov56@gmail.com

Резюме. Государственная поддержка долгосрочного развития малого и среднего бизнеса в нашей стране, привлечение как местных, так и иностранных инвестиций, инноваций; снижение ставок налога на прибыль для малых и средних предприятий. Необходимо: Также необходимо минимизировать влияние бюрократии на малый бизнес, максимально упростить процедуру регистрации, сократить количество контролирующих органов и проверок, продолжить процесс сокращения количества лицензируемых видов деятельности. и продукты. В настоящее время существует ряд проблем, которые сдерживают развитие малого и среднего бизнеса, поэтому в перспективе необходимо увеличить финансовые ресурсы государственной поддержки, снизить ставку налога, привлечь инвесторов и повысить мотивацию к создать собственный бизнес.

Ключевые слова: малый и средний бизнес, перспективы развития, новые условия, инновации, налогообложение, предпринимательство, государственная поддержка, инвестиции.

UDC 342.218

MARKETINGROLEINAGRICULTURALDEVELOPMENT

Javid Majid oglu Jafarov, Maharram Jalal oglu Huseynov
Azerbaijan University of Technology
103, Sh.I. Khatai Ave., Ganja city
cavidcafarov56@gmail.com

Summary. State support for the long-term development of small and medium-sized businesses in our country, attraction of both local and foreign investments, innovation; reduction of income tax rates for small and medium-sized enterprises. necessary: It is also necessary to minimize the impact of bureaucracy on small business, to simplify the registration procedure as much as possible, to reduce the number of regulatory bodies and inspections, and to continue the process of reducing the number of licensed activities and products. Currently, there are a number of problems that hinder the development of small and medium-sized businesses, therefore, in the future, it is necessary to increase the financial resources of state support, lower the tax rate, attract investors and increase the motivation to create one's own business.

Keywords: marketing, small and medium business, development prospects, new conditions, innovation, taxation, entrepreneurship, state support, investment.

Redaksiyaya daxilolma: 22.11.2024

Çapa qəbul olunma: 15.04.2025

